

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

4:de årg.

Den 12 Oktober 1902.

N:o 2

Återgiftande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: *Konsul Axel Swartling* (med 1 porträtt). *Nyutnämnde och afgående svensk-norska sändebud, I* (med 3 porträtt). *F. domprosten Carl Axel Torén* (med 1 porträtt). *De furstliga jaktarna* (med 3 illustrationer). *Otto Sverdrups nordpolsexpedition 1898—1902* (med 6 illustrationer). *Norske amiralen Børresen* (med 1 porträtt). *Camille Pelletan* (med 1 porträtt). *Torpedjagaren Mode* (med 1 illustration). *Emile Zola †* (med 2 illustrationer). *Ett sorgligt drottningöde* (med 2 illustrationer). *En fasansfull resa*. En liten originalberättelse för HVAR 8 DAG af Ann. Y. *Branden i Norrköping* (med 1 illustration). *Skolungdomens pris-skjutning* (med 3 illustrationer). *Nyvalda ledamöter af riksdagens 1:sta och 2:dra kammare, IV* (med 10 porträtt). *Veckans porträttgalleri* (med 10 porträtt). HVAR 8 DAGS Novellblad XXVII: *Hvem är han?* En spökhistoria för HVAR 8 DAG af Gösta Geijer.

BONNIERS TRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 1902.

Foto. Carl Nilsson, Norrköping.

KONSUL AXEL SWARTLING.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Skåm—Gbg.

FRANS JOHAN AXEL SWARTLING.

Det är ett långvarigt och dugande arbete, den man, hvilkens bild i dag pryder vårt nummers främsta sida, utfört, icke på den andliga odlingens fält, utan på det praktiska lifvets område. Känd och värderad icke blott inom det samhälle, han genom födseln tillhör, utan äfven inom vidsträcktare kretsar i vårt land, torde Axel Swartling ännu hinna uträtta åtskilligt för sin fädernestad och sitt fosterland gagnande och hedrande, innan hans dagars tal är räknadt.

Mången, som kommit sig fram i världen, har därför att tacka gynnsamma förhållanden, välvilliga rekommendationer o. s. v. Och det kan måhända också sägas — utan att förringa Axel Swartlings förtjänster — att äfven han haft »tur» i lifvet. Men med berättigad stolthet kan han också säga sig vara en »selfmade man» i detta ords bästa betydelse, och föga anade han väl själf i yngre år, att han en gång skulle intaga den framskjutna plats, som nu kommit honom till del. Hans första lefnadsbana tydde icke heller därpå. Men ett naturligt ljusst, klart och skarpt förstånd, stor arbetsamhet, ett sinne, som icke lät sig nedslås af tillfälliga motgångar, en ovanlig förmåga att snabbt och säkert sätta sig in i för handen varande ärenden samt att aldrig förlora ur sikte det eftertraktade målet voro emellertid egenskaper, som icke kunde undgå att föra honom framåt i lifvet.

Axel Swartling föddes den 18 mars 1840 i Norrköping. Föräldrarna voro handlanden Per Johan Swartling och hans maka Maria Mathilda, född Wefwer. Efter att hafva erhållit en grundläggande allmänbildning vid elementarläroverket i nämnda stad — en bildning, som han sedan genom själfstudium betydligt utvidgat, — kom han 1855 i sidenkramhandel, blef 1860 fabrikskassör och tjänstgjorde 1865—70 som kassör i dåvarande Enskilda Industribanken i Norrköping, hvarefter han innehade kamrerbefattningen i Norrköpings Enskilda bank till 1875, då han utsågs till disponent för det stora Drags aktiebolag, hvilken befattning han alltsedan innehaft.

Som man finner, företer denna bana alls ingenting i sig själf märkligt. Men det betydelsefulla ligger i hvad han därunder uträttat i kommunalt och politiskt hänseende.

Det är gifvet, att en så betydande förmåga och duglighet, som Axel Swartling besitter, samt den verksamhetslust, som alltid kännetecknat honom, icke kunde undgå att förr eller senare tagas i anspråk inom hans kommun. Redan 1875 invaldes han i Norrköpings Enskilda banks styrelse och blef där 1895 vice ordförande och 1898 ordförande. Hvad han uträttat för bankens förkofran och bästa är nog icke litet; men mer känd af stadens invånare är säkerligen hans verksamhet som kommunalman. År 1875 valdes han till stadsfullmäktig. Med sin mindre vanliga lätthet att kläda sina tankar i ord, med sina väl genomtänkta förslag och sina ständigt på det allmännas bästa riktade sträfvanden vann han här snart korporationens öra och gehör såsom en af dess mest framstående medlemmar. Ett uttryck härför var hans val till vice ordförande, hvilken post han innehade åren 1887—97, samt år 1899 (efter konsul John Philipsons död) till ordförande. Det är emellertid ingalunda endast i stadsfullmäktiges sessionssal Axel Swartling verkat för Norrköpings samhälle. Han har innehaft och innehar många andra uppdrag; så till ex. har han sedan 1877 varit medlem af styrelsen för Norrköpings Sparbank, ledamot af styrelserna för Lemmingska väfskolan och Tekniska elementarskolan, sedan 1888 medlem af stadens skolråd och i denna sin egenskap i hög grad bidragit till det välförtjänta anseendet Norrköpings folkskolor förvärfvat sig, o. s. v.

Det är ju vanligen så, att en mer framstående

och betydelsefull verksamhet inom det kommunala lifvet är den rot, ur hvilken en mans politiska bana spirar fram. Så äfven här. År 1884 utsågs Axel S. till en af stadens representanter i riksdagens Andra kammare, ett förtroendeuppdrag, som han alltsedan innehaft. Att i detalj genomgå hans riksdagsmannaverksamhet skulle varda för vidlyftigt. Men om några data och förhållanden vilja vi dock här erinra. 1888—1889 invaldes han i konstitutionsutskottet samt åren 1890, 1895—99 i bevilningsutskottet. Sedan 1898 har han varit Andra kammarens vice talman.

I hvilken anda Axel Swartling verkat inom riksdagen torde vara för bekant att här behöfva närmare beröras. Konservativ till sitt skaplymne, saknar han dock därför helt naturligt ingalunda blick för förändrade tidsförhållandens kraf; och allra minst kan det falla honom in att söka häjda »utvecklingens lag.» »Festina lente» är visserligen icke hans valspråk; men han vill, att man först då skall gå framåt, när man känner fast mark under fötterna. De plötsliga språnge blindvis framåt är icke i hans smak, men väl ett framåtskridande, som äger sammanhang med och rot i en föregående utveckling. Det var därför han på sin tid tog så liflig del i de protektionistiska sträfvandena; det är af samma orsak, han nu nyligen yrkat på rösträttsfrågans allvarliga lösning och gjort betydelsefulla inlägg i arbetarspörsmål, yrkanden och inlägg, som afsett icke den enskildes, utan det helas, fosterlandets och alla dess byggares, bästa. Det hör framtiden till att döma, i hvad mån hans afsikt förverkligats.

En följd af Axel Swartlings riksdagsmannaverksamhet och den duglighet, han därunder utvecklade, torde också hafva varit de många uppdrag att vara ledamot af viktiga kommittéer, han erhållit. Bland sådana må erinras om: kommittén om förlagsinteckning (1880—81), industri- och handelskamrar (1884—85), ny tulltaxa (1888—91), utställningen i Stockholm (1894), mellanrikslagen (1895—96), svenska bestyrelsen på utställningen i Köpenhamn 1888 samt centralstyrelsen för 1897 års allmänna konst- och industriutställning i Stockholm.

Vända vi oss nu från den kommunala och politiske mannen samt hans görande och låtande till Axel Swartling som enskild person, må i främsta rummet framhållas den sympati, hvarmed han som sådan omfattas. Detta beror icke blott på det vinnande, urbana sätt, som är honom medfött, utan också på hans flärdlöshet, anspråkslöshet, öppenhet och karaktärsfasthet, hans goda vilja och äfven förmåga att med råd och dåd bistå sina medmänniskor och vara dem nyttig. Det är detta, som icke blott hans närmaste vänner och de, som kommit i intimare beröring med honom, värdera, utan äfven de många hundra arbetare, som mer eller mindre äro af honom beroende, veta att djupt och riktigt uppskatta. Och för dessa sina underlydande, hög som låg, är Axel Swartling icke blott den i fråga om deras pliktuppfyllelse stränge och nogräknade chefen, utan också en välvillig och faderlig vän, om hvilken de veta, att han, så långt det i hans makt står, söker tillvarataga och befördra deras berättigade intressen. Det är icke om alla arbetsgifvare det vitsordet kan lämnas.

Att åtskilliga yttre utmärkelser tillfallit Axel Swartling, behöfver knappast nämnas; han är emellertid kommandör af Vasaorden, I klassen, samt riddare af Nordstjärneorden och danska Dannebrogorden.

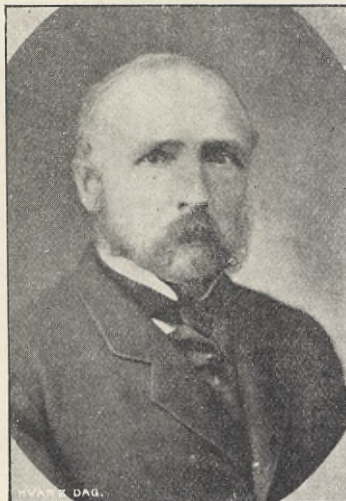
Sedan 1865 gift med Mathilda Charlotta Ståhlblom, har Axel Swartling lyckan att äga ett icke blott till det yttre komfortabelt och gediget, utan äfven till det inre godt, fridfullt hem, där han efter dagens mödor och sina mångahanda, skiftande bestyr kan få i familjens sköte hämta vederkvickelse och nya krafter till ett alltjämt fortsatt sträfsamt arbete i det allmännas och enskildas tjänst. ... x—n.

Kilché: Penet. Silfverparre.

Friherre LAVE BECK-FRIIS,
lämnar ministerposten i Köpenhamn.

I dessa dagar ha betydande förändringar inom den högre svensk-norska diplomaten ägt rum. Sälunda har frih. Lave Beck-Friis, sedan mer än trettio år minister i Köpenhamn och vid det danska hofvet synnerligen väl sedd, lämnat den framstående ministerposten, hvilken nu öfvertagits af envoyén Ove Gude, hittills sändebud i Madrid och Lissabon. Förre utrikesministeren greve Carl Lewenhaupt, sedermera envoyé vid det engelska hofvet, träder tillbaka och ersättes med envoyén frih. Carl Bildt, senast minister i Rom. Hvem som skall efterträda frih. Bildt är ännu icke bestämdt, men ministerposten i Madrid—Lissabon intages af baron F. H. H. Wadel-Jarlsberg, förut minister i Madrid. För dagen återgifva vi porträtt af de ofvannämnda svenska ministrarne, och hoppas till ett följande häfte kunna meddela porträtt äfven af de norske.

Grefve CARL LEWENHAUPT,
lämnar ministerposten i London.

Foto. Florman, Stockholm.

Friherre CARL BILDT,
tillträder ministerposten i London.

F. DOMPROSTEN CARL AXEL TOREN.

[sitt 90:e år ingick den 2 oktober f. domprosten Carl Axel Torén i Uppsala.

Ett Stockholmsbarn, blef T. 1830 student i Uppsala och 1836 fil. dr. samt prästvigdes 1839. Efter tjänstgöring på landsbygden återvände T. 1842 till universitetet, blef teol. kandidat 1844 och utnämndes s. å. till docent i homiletik och 1845 till docent i pastoralteologi. Han studerade 1848—49 utrikes, tillträdde 1849 en teologisk kandidatur med Näs pastorat som prebende och förestod 1851—52 professuren i pastoralteologi. 1852 blef han teol. licentiat samt professor i pastoralteologi och kyrkoherde i Trefaldighets församlingen i Uppsala. 1860 teol. doktor, reste T. 1861—62, på uppdrag af regeringen, i Tyskland, England och Skotland för

att studera religionsundervisningen därstädes. Han utnämndes 1865 till förste teol. professor, med rätt att bibehålla pastoralteologien som undervisningsämne, och domprost i Uppsala, från hvilka befattningar han tog afsked 1889.

Professor T:s kunskaper och arbetsförmåga togos i hög grad i anspråk af hans verksamhet i bibelkommissionen, där han 1853 blef medlem och till hvilkens sekreterare han utnämndes 1862.

Den djupt religiöse mannen har haft ett stort inflytande på den studerande ungdomen, som med vördnad och kärlek sett upp till honom, hyst beundran för och sökt efterlikna hans dygder.

CARL AXEL TORÉN.

DE FURSTLIGA JAKTERNA.

Foto. Marcus, Ystad.

KRONPRINS GUSTAF OCH HOFJÄG-
MÄSTAREN GREFVE THOTT Å
SKABERSJÖ.

Foto. Orla Bock, Halmstad.

Klubbé: Kem. A.-B. Benat Silfversparre, Sthlm—Gbg.

FRÅN PRINS CARLS JAKT I LAHOLMSTRAKTEN passade vår fotograf på att taga denna lilla grupp vid en jaktfrukost. Sällskapet utgöres af Prins Carl, friherre Åkerhjelm, friherre Strömfelt, konsul Ekvall (stående) och kapten de Maré.

Kronprins Gustaf har äfven denna säsong jagat i de villebrådsrika skånska skogarne och därvid gästade några af de större gödsen, Skabersjö, Krageholm, Torup m. fl. Rådjursjakten bedrefs från s. k. pürschvagn och med gynnsamt resultat. Vi taga tillfället lämna en bild från *Krageholm*, det stora Piperska fideikomisset som ganska nyligen genom arf öfvergått till öfverstekammarjunkaren greve Nils Brahe.

Foto. Marcus, Ystad.

Klubbé: Kem. A.-B. Benat Silfversparre, Sthlm—Gbg.

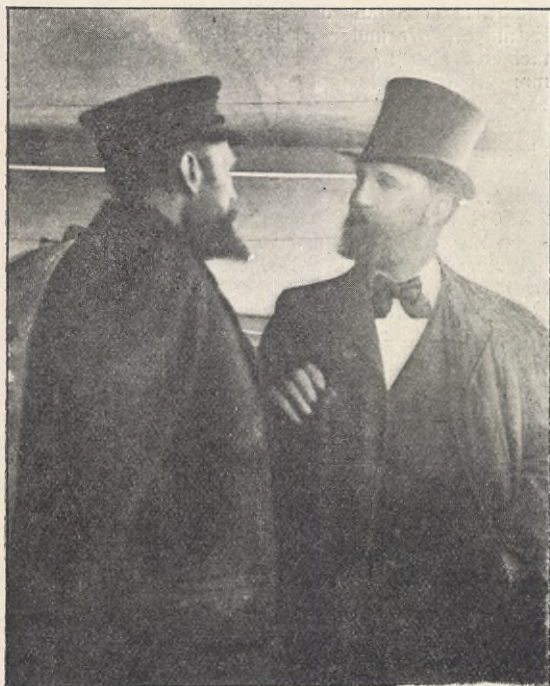
KRAGEHOLM, tillhörigt greve Nils Brahe.

OTTO SVERDRUPS NORDPOLSEXPEDITION 1898—1902.

För HVAR 8 DAG af *d:r* ANTON STUXBERG, deltagare i Vegafärden.

Efter fotografier för HVAR 8 DAG af N. Skarpmoen, Kristiania.

(Eftertryck förbjudes).

Kliché: Benot Silfversparre.

KAPTEN OTTO SVERDRUP.

Ögonblicksbild af kapten Sverdrup (i profil) samtalande med Sveriges representant vid ankomsten till Kristiania, professor A. G. Nathorst.

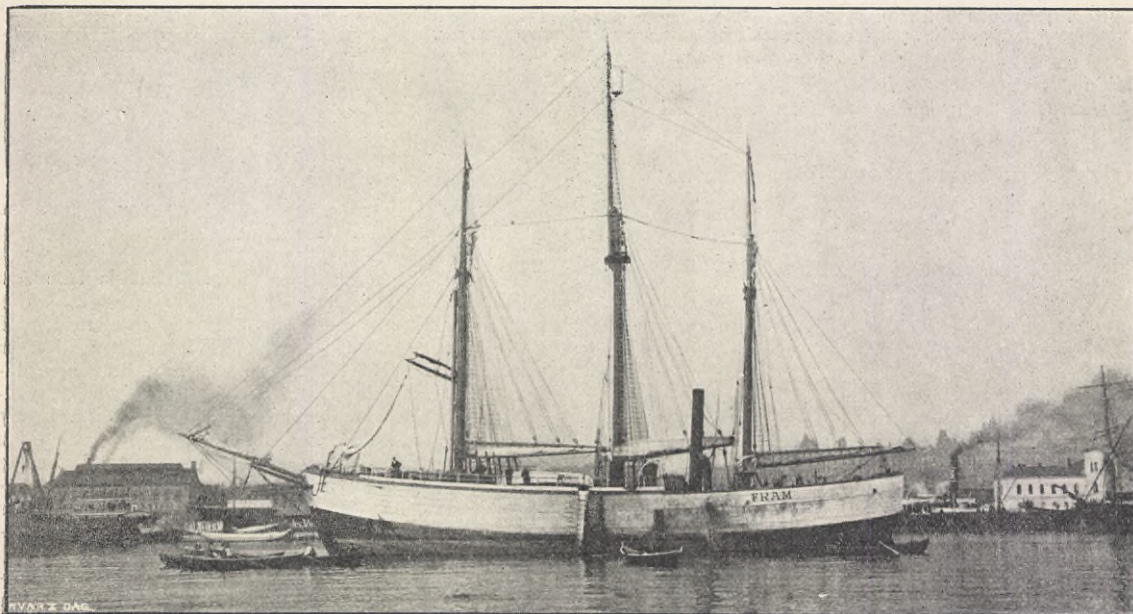
Vi minnas, med hvilket stort och välberättigadt jubel Fridtjof Nansen och hans följeslagare mottogos i Norges hufvudstad, då han i september 1896 med »Fram» och Otto Sverdrup som närmaste man åter-

kom från sin mer än treåriga kampanj bland nordpolstrakternas stormar, köld och is. Norges folk kunde då med stolthet glädja sig öfver, att en af dess kunskapsrikaste, djärfvaste och mest rutinerade söner framträngt betydligt längre mot nordpolen, än någon dittills gjort, och lyft en stor flik af den slöja, som ännu höljer vår jord bortom isregionens förgård. Ett högst betydande arbete var därmed uträttadt för utforskningen af de ännu okända nordpolstrakterna, och vårt brödraland har däraf den största heder.

Redan sex år därefter har Norge ånyo inskrifvit sitt namn bland de främsta på polarhäfdernas blad och det för en färd, som ställer sig värdigt vid sidan af Nansens nyss nämnda bragd.

Midsommardagen 1898 anträdde kapten Otto Sverdrup med »Fram» den nordpolsfärd, hvarifrån han nyss återkommit. Han var utrustad med proviant och andra förnödenheter för minst fem år och åtföljdes af femton följeslagare, bland dem en dansk, zoologen Bay, och en svensk, botanisten Simmons från Lund. Hans uppgift var att väster om Grönland genom Smiths sund, Kennedy- och Robesonkanalerna framtränga så långt som möjligt mot norr och att därefter kringsegla Grönlands till största delen okända norra och nordöstra kusttrakter. Men detta lyckades icke. Sverdrup fick finna sig uti hvad många andra fått göra före honom, han måste afstå från den kära hufvuduppgiftens lösning — naturens makter i höga norden förmår ingen bjuda spetsen.

Men han ägnade sig i stället åt andra, närbesläktade uppgifter, och nära till hands låg ett annat arbetsfält, som kunde erbjuda minst lika goda skördar: den fullkomligt okända västkusten af Ellesmeres land och trakterna norr om Jones sunds västra mynning. Där tillbrakte han med sina följeslagare nära 4 år, sysselsatt under vår- och sommarmånaderna med undersökningen och kartläggningen af dittills okända kusttrakter, ögrupper och

Kliché: Kem. A.-B. Benot Silfversparre, Schim—Gbg.

SVERDRUP-EXPEDITIONENS FARTYG »FRAM» ÅTER HEMMA I KRISTIANIA.

Af intresse kan vara att jämföra denna bild med den vi återgäfvö nyligen efter en äldre illustration.

SVERDRUPS BARN

ombord å »Isbjörn» för att möta fadern.

Kliché: Bengt Silfversparre.

haf. Området, som han undersökt, ligger öster och nordost om de platser, där Belcher öfvervinttrade 1852—53 och Osborn 1853—54.

Den 17 augusti 1898 befann sig Sverdrup med »Fram» vid Kap Sabine, som är beläget i norra mynningen af Smiths sund vid inloppet till Hayes sund under 79:de breddgraden. Där sade ogenomträngliga drifismassor halt för allt vidare framträngande mot norr. Kölden tilltog hastigt, och ny is begynte bildas. Han gick i vinterkvarter i Rice Strait, kartlade de inre fjordgrenarne af Hayes sund och dödade första hösten omkring 25 hvalrossar och 11 myskoxar. Våren 1899 företog han två slädfärder öfver Ellesmeres land och avslutade kartläggningen af Hayes sund.

Den 22 augusti 1899 lämnade Sverdrup Kap Sabine, gick söder- och västerut och förlade sitt vinterkvarter till sydsidan af Ellesmeres land i Jones

EN AF DE TVÄNNE HEMFÖRDA VARGARNE.
Dessa äro de första vargar från Grönland, som blifvit lefvande förda till Europa.

Kliché: Bengt Silfversparre.

sund, vid 76° 29' nordl. bredd och 84° 25' västl. längd från Greenwich. Härifrån företogo han och flera af hans följeslagare under de följande åren vidsträckt och långvariga släd- och båtfärder i olika riktningar, hvarunder gjordes högst värdefulla upptäckter. Men för dem är icke här platsen att närmare redogöra, knappt antyda. Den 26 november 1899 avslutades höstresorna för det året.

Ett år senare, den 9 augusti 1900, ångade »Fram» ut från vinterkvarteret och styrde västvärt. Men redan den 16 fastnade den i isen norr om Grinnellön. Vintern 1900—1901 tillbraktes på 76° 48' nordl. bredd och 89° västl. längd. Där skötes 28 myskoxar och en mängd harar. Vintern blef ovanligt stormig och kall. I slutet af mars månad, då Sverdrup var ute på en 14 dagars slädfärd, var temperaturen vanligen nere vid —45, stundom ända till —50 grader. Under sommaren 1901 var det icke möjligt för »Fram» att komma loss ur isen. I slutet af augusti var isen 1 meter tjock. Sverdrup försökte med minsprängningar och ramningar, men ingendera delen hjälpte. Där »Fram» då låg måste den tillbringa äfven vintern 1901—1902.

Den 1 april i år anträdde Sverdrup en längre slädfärd; från den återvände han till »Fram» den 16 juni. När han kommit loss ur isen, lämnade han vinterkvarteret och anträdde hemfärden. Den 18 augusti anlände han till Godhavn, och den 22 afseglade han därifrån. I mer än tre år hade Sver-

KÖKET PÅ »FRAM»

Kliché: Bengt Silfversparre.

drup och hans följeslagare då lefvat skilda från allt hvad civilisation heter, ej ens infödingar hade de haft beröring med — sådana finnas numera icke i de trakter, där de vistades. Två af expeditionens deltagare hade dött redan första året, nämligen läkaren, d:r Johan Svendsen den 11 juni och eldaren Braskerud under hösten 1898. Genom Peary erhöilo vi 1899 underrättelse om Sverdrup och hans expedition, men efter den tiden visste vi ingenting om honom förr än »Fram» den 19 sistlidne september visade sina väl kända konturer utanför Norges västkust och telegrafan brakte oss den glädjande underrättelsen om expeditionens hemkomst.

Under de senaste två åren har man hyst fahågor för Sverdrups och hans fartygs öde. Det har till och med varit fråga om att bringa honom undsättning. För den, som skriver dessa rader, har

all sådan oro förefallit onödig. Otto Sverdrups väl kända energi och väl skolade förmåga som ledare af en expedition i de arktiska hafven voro mig därför en borgen.

Det är mig icke bekant, om Sverdrup haft några planer ditåt, men jag föreställer mig, att så varit fallet, och har hela tiden tänkt mig den möjligheten, att, då hufvuduppgiften icke kunde lösas, Sverdrup skulle söka framtränga till Berings sund och att vi skulle få de första underrättelserna om honom från någon plats i Stilla hafvet, med andra ord, att han skulle lyckas utföra »nordvästpassagen».

Kapten Sverdrups och hans kamraters mottagande i Norges hufvudstad söndagen den 28 september blef i sitt slag ett motstycke till Nansens mottagande där hösten 1896 eller till Vegas mottagande i Stockholm den 24 april 1880. »Det var», skriver norska Aftenposten, »som om den flytande Sommer havde sammenkaldt alle sine Tropper for i Natu-

rens lyseste Festdragt at hilse de Mænd velkommen, som i saa mange Aar har levet i den evige Vinter.» Omkring hundra tusen människor voro den dagen i rörelse för att ägna de väderbitna och pröfvade polarfararne sin hyllning.

För den händelse dessa rader skulle komma under Otto Sverdrups eller någon af hans följeslagares ögon, tillåter jag mig säga dem — och däri är jag förvissad skola alla svenskar instämma med mig —: hafven heder och stor tack för hvad ni uträttat i polarforskningens och den andliga kulturrens tjänst; vi svenskar skola alltid minnas det! Vi skola icke heller någonsin glömma utan i tacksamt minne bevara de stora insatser och betydande tjänster, vårt broderlands söner gjort såsom deltagare i de svenska polarfärderna alltifrån Sven Lovéns färd till Spetsbergen 1837 intill de sista Nordenskiöldska färderna, som kulminerade i nordostpassagen 1878—1880. Hafven hjärtligaste tack därför! Göteborg den 6 oktober 1902.

ANTON STUXBERG.

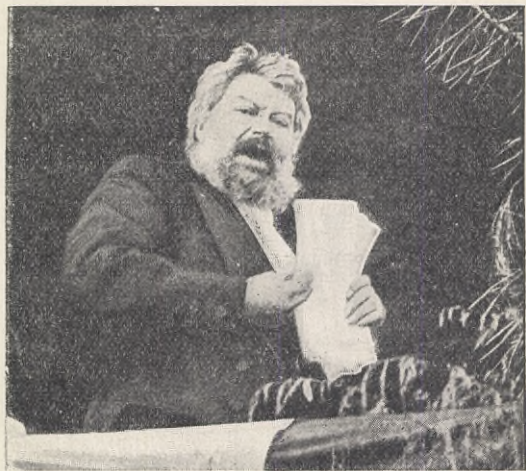

Efter fotografi.

Källa: Bengt Sjöfverparre.

NORSKE AMIRALEN BØRRESEN,

[nyligen frikänd af Höiesteret i målet om »Eidsvolds» grundstötning. Domen har väckt allmän tillfredsställelse.

Efter fotografi.

CAMILLE PELLETAN,

den franske marinministern, afhållande det beryktade, häftiga talet i Ajaccio på Korsika. Den särdeles liflige fransmannen var vid detta tillfälle ganska närgången mot några grannstater bland stormakterna. Dessa synas emellertid icke ha tagit saken vidare allvarligt, medan talet däremot i Frankrike väckt stor uppmärksamhet och åsamkat den hetsige ministern en liten skrapa af konseljpresidenten.

Källa: Kom. A.-B. Bengt Sjöfverparre Skilm.—Gbg.

TORPEDJAGAREN MODE,

från hvars profresa å Thames vi nyligen återgåfvit en däck-bild, har ankommit till Stockholm. Ofvan ses jagaren, »världens snabbaste fartyg», i sin helhet. Benämningen »världens snabbaste fartyg», som gifvits Mode af dess engelske byggare, är kanske ej, åtminstone ej numera, befogad. De senaste amerikanska tidningarna berättas sålunda om tvänne nya fartyg, hvaraf det ena, en ångyacht, vid profvet gjorde 39,15 knop och det andra, en torpedjagare af något mindre dimensioner än Mode, 33,64 knop. Vår Mode gör, som förut nämnt, upp till 32,4 knop. Lördagen den 4 oktober medföljde konungen vid profresa med det nya örlogsfartyget.

Villkoren för HVAR 8 DAGS beramade litterära pristäflan kunna ännu icke angifvas, men skola snarast möjligt meddelas.

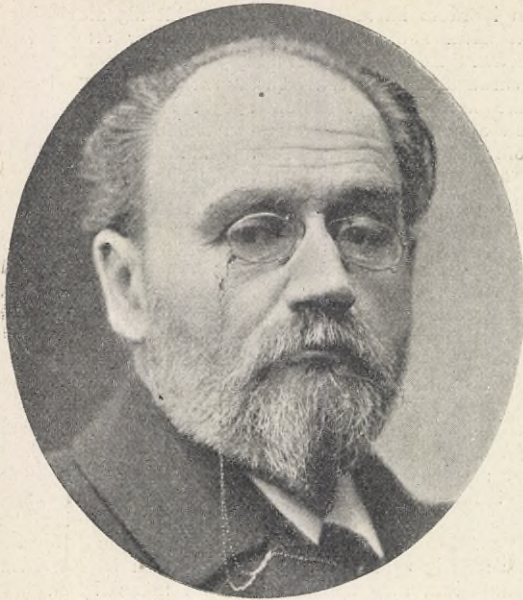
Foto. Skarpmoen, Kristiania.

Klitché i Kom. A.-B. Besøgt Silfversparre Skilm—1919

SVERDRUP-EXPEDITIONENS EMOTTAGANDE I KRISTIANIA.

Fotografien är tagen i det ögonblick kapten Sverdrup och hans män lämna den lilla bogserbåten, som fört dem från »Fram».

EMILE ZOLA. †

EMILE ZOLA.
Senaste porträtt.

Kliché: Benoit Silfverparre.

Längre än humanitet när, så vidt som det skjuter skott på den modärna kulturens träd på godt och ondt, går budet om hans plötsliga död. Människorna häjdas ett ögonblick i sitt meningsfattiga löpande om hvarandra, pännor och pänslar, hammare och yxor lära känna händernas tillfälliga överksamhet — millioners ögon stirra undrande, stumt frågande ut i den vackra höstdagen och i hundratusendens blickar kommer ett vackert, öfversinnligt uttryck som vid tanken på allt det goda, sköna, som är oss kärt, och hvaröfver nu breder rika minnens varma glans.

När man vid det tjugonde sekelskiftet blickade ut öfver den samtida världslitteraturens starktkuperade terräng, stod Emile Zola väl icke som den alltöfverskuggande, ouppnådda bergspetsen; i höjd med honom voro Ibsen och Tolstoy och först eftervärlden skall med det rätta afståndets perspektiv kunna dömma, huruvida icke Björnson, Garborg och Strindberg i sina mäktiga personligheters monumentala verk nådde upp mot de förra. Men var också ingen större än han, var han än den episka dikningens ypperste i sin tid, det var dock icke enbart detta som tvingade till beundran och lockade till kärlek. I ett kom han oss närmare än alla andra — och därutinnan liknade Björnson honom mest — han var mer människa än de fleste i hans tid.

Så rikt och sammansatt som hans lif har varit, så enkel var hans lefnad. Dess saga täljes med några

EMILE ZOLA I SITT ARBETS-
RUM.
Efter en nyligen tagen fotografi.

Kliché: Kem. A.-P. Benoit Silfverparre, Sthlm—Gbg.

ord och den är känd af tidens störste som af det yngsta — bokhandelsbiträdet. Blott slumpen ställde hans vagga där lifvet pulserar starkast på stranden af Seine, ty sitt galliska blod fick han från den sydfranska modern och han tog mera än namnet i arf efter den venetianske fadern, hvilkens moder i sin ordning var grekinna. Fadern, som var ingenjör, dog 1847 och den då sjuårige sonen framlefde sin barndom med modern under allt trängre villkor i den sydfranska staden Aix, där han besökte skolan och hvarifrån han senare kom till ett lyceum i Paris, där han erhöll en friplats. Då studierna skulle afslutas med en examen, bestod Zola med glans profvet i naturvetenskapliga ämnen, men kugades på grund af bristande insikter i — litteratur. Sedan ett förnyadt försök till examen — denna gången i Marseille — medfört enahanda resultat, öfvergaf han studierna och sökte en plats som skrivare med 60 francs i månaden. Efter två månader var han färdig med denna sin första verksamhet och nu började för honom ett bohémelif, hvarunder svälten var hans dagliga gäst. I två år lefde han detta lif i den yttersta nöd och fattigdom, ofta utan kläder på kroppen och utan att smaka en matbit dygnet rundt; och samtidigt hvälde han planer att skriva ett epos öfver skapelselegenden och han drömde sig redan vara en ny Milton. När han icke längre ägde en slant att köpa en ljusstump för, dref han i mänsken och under tindrande stjärnor längs Paris' quaier och eröfrade i tankarne Paris. Men slutligen tröttnade han på detta lifvet och mottog 22 år gammal plats som bokhandelsbiträde hos Hachette. Här skötte han sin plats under dagen och skref på aftnarne små berättelser till en landsortstidning. Vid denna tiden skref han äfven sin första bok, hvilken Hachette naturligtvis refuserade. Det lyckades honom emellertid sommaren 1864 att hos en annan förläggare utan honorar få utgifven sin första novellsamling, »Contes à Ninon». Kort därefter måste han lämna sin plats på grund af sitt oppositionella författarskap. Den journalistiska verksamhet, som Zola nu började, fick en utprägladt konstkritisk riktning och han vände sina skarpaste anfall mot salongens jury, som väl kunde återropa sig af den akademiska traditionen, men icke af konstnärliga förutsättningar. Genom att göra sig till impressionismens hänsynslöse vapendragare väckte Zola för första gången sensation; för första gången ljöd omkring honom det hatfyllda förföljelseskri, som under många år skulle nå hans öron, tills det en dag drunknade i millioners brusande, beundransmättade jubel.

»La vérité est en marche!» — det blef den stridssignal, hvarmed han började sitt lufs långa, ädla kamp, det blef den refräng, som med stigande styrka brusade fram ur diktarsången af Emile Zola. Och hans sista arbete, som vi ännu icke känna i dess helhet, bär namnet »Vérité». Men i sin på lifvets alla områden till yttersta konsekvens genomdrifna sanningssträfvän gaf han aldrig en död, fotografisk verklighetsbild, han gaf verkligheten själf, starkt personligt uppfattad, förlänad diktens lifgivande anda. Därför blef han, som kallades sin tids störste realist, aldrig verklighetsmålare annat

än i ordets bästa betydelse; han lät sig aldrig locka att sätta som mål det som blott var ett naturligt medel. Zolas skriftställarskap blef hvardagens och hvardagslifvets poesi. Intet var så smått att han icke kunde se storheten spegla sig däri, intet så fullt att han icke kunde finna skönheten däri. Liksom hans ande fannade allt mänskligt lif, så har hans pänna tecknat allt det som rörde upp hans tid, från det sociala världsproblemet till den mest aktuella Pariserfrågan. Ingen samtida diktare stod verkligheten och nuet så nära som han, han kände dess lif bättre än någon annan och han älskade detta lif med en större och innerligare kärlek än någon annan gjort. Som ett panorama bredde sig verklighetslifvet för honom, han såg dess monumentalitet, han tecknade det med stora linier, med en vid och öppen horisont och han besjålades af en ständigt växande tro på lifvets goda makter. Han hade den lyriske diktarens särdrag, han var idealisten, som trodde på det godas ändtliga seger. Så blef Zola det starkaste uttrycket för allt allmän-mänskligt lif, ty i hela hans lifsverk klappade diktarens stora och känsliga hjärta. Hela hans diktning är född i världsfamnande kärlek och himlastormande hat, ty han maktigt »det heliga hate» som den kärlek, hvars evangelium han förkunnat för en mänsklighet.

Zola har kallats sin tids störste arbetare. Han var det i kraft därpå att han var samtidens starkaste vilja. Jättemänniska i allt besatt han en mäktigt bjudande viljekraft, som hänsynslöst slog under sig allt och alla. Ty härskarebehovet var stort i Emile Zola; därför gjorde han sig först till herre öfver dessa »produkter af luft, sol och växter», som han i sin naturalistiska rubricering betecknade människorna, för att därefter utöfva sitt yälde i den modärna kulturens tjänst. Ty konsten var för Zola liksom för Tolstoy blott ett medel i mänsklighetens tjänst. Han målade först ett väldigt panorama af världen med all dess ondska och uselhet för att visa människorna den skräckbild, i hvilkens tecken de dagligdags släpa sig genom lifvet. Så tog han människorna med sig upp på lifvets tinnar och därifrån visade han dem vägen in i det godas och skönas Kanan, som lifvet kan och bör vara och äfven en dag skall blifva. Han var profeten, som på verklighetsgrund siade om en gryende morgon för all mänsklighet.

Zola ägde det, hvarförutan man kan blifva en drifven versmakare, en duperande virtuos, men aldrig en verklig diktare: blod. Hans starka, lidelsefulla temperament blef den känsliga magnetnål, efter hvilken han styrde sin farkost fram mellan lifsondskans blindskär. Med sitt heta, svallande blod, sitt rika, varma hjärta, var Zola mer människa än någon annan diktare i samtiden; därför kom han också människorna närmare än de andra, därför blef han endast de stora lifsintressenas stridsman, därför väckte han aldrig ljumma känslor till lif: han tvingade till kärlek, han gisslade till hat.

Nu går dödsbudet rundt jorden. Och det kommer undran i millioners ögon och hundratusenden fyllas af saknads stora smärta. Men i dvärgarnes läger blir jubel och all ondska vaknar: Balder är fallen!

JOHN HERTZ.

ETT SORGLIGT DROTTNINGÖDE.

Efter fotografi.

DROTTNINGEN AF BELGIEN (i rullstol) JÄMTE UPP-
VAKTNING.

Fotografien tagen i den kungliga parken sistlidne augusti.

Drottning Maria af Belgien, konung Leopolds gemål, är död. Ett mildt öde befriade henne från att till sista stadiet lida ut sin fruktansvärda sjukdom, vatten i hjärtsäcken; fredagen den 19 september rycktes hon plötsligt bort af hjärtförslamning.

Man visste sedan länge att hennes tillstånd var hopplöst och att döden kunde inträffa när som helst. Ändock dog Belgiens drottning ensam, öfvergifven. Hennes gemål vistades långt borta, i en liten badort i Pyreneerna, och icke heller någon af de tre döttrar, som öfverleva henne, funnos vid dödslägret. Det djupt tragiska därvid är, att den aflidna torde hafva funnit denna död i ensamhet, alla de anhöriges frånvaro såsom en lätnad, icke motsatsen. Ty de voro alla sedan många år främmande för henne. Sin gemål träffade drottningen sedan länge knappast. Han tillbringade största delen af året i Paris, hängifvande sig åt allehanda njutningar, eller i Ostende eller på resor. Och då han vistades i Bryssel reste drottningen till något af sina slott eller till Spa. Af samma anledning, som höll henne borta från det intima hoflivet, afböjde hon att fylla representationsplikterna. Hon var en enkel, fint bildad dam, älskande konst och sport och kallade sig gärna Belgiens främsta borgarfru; konventionalismen vid hofvet och sederna i kungens omgivning föraktade hon.

Och hennes barn? Den enda sonen, den 1859 födde kronprinsen Leopold, bortrycktes redan vid en ålder af tio år. Af döttrarne lefde den äldsta prinsessan Luise, bekant för sina extravaganser, sedan länge i ovänskap med sin familj; hennes äktenskap med prins Filip af Coburg upplöstes slutligen efter talrika, pinsamma skandaler och hon internerades såsom sinnessjuk. Den andra dottern är som bekant, prinsessan Stefanie, under åtta år den österrikiske kronprinsen Rudolfs gemål, nu grefvinna Lonyay. Hvilken roll, hon spelat i det drama, som slutade med kronprins Rudolfs död vid sidan af Mary Vetsera, enligt den gängse uppfattningen för egen hand, har aldrig blifvit klart. Säkert är dock, att hon redan under sin gemåls lifstid beslutat öfvergifva det österrikiska hofvet och fly tillbaka till föräldrahuset, och att endast faderns maktspråk hindrade henne därifrån, ett maktspråk som icke godkändes af modern. Hennes giftermål 1900 med grefve

Lonyay gjorde brytningen med föräldrahuset fullständig; det lär då till och med ställts i fråga att beröfva henne titeln belgisk prinsessa. Den yngsta dottern, Clementine, född 1872, är ännu ogift, hon var den enda af familjen som jämte modern i allmänhet uppehöll sig i Belgien; men under den senaste tiden ville modern heller icke veta af henne. Således kom icke heller hon till dödsbädden, men hon var den första, som ilade till den döda moderns stoft.

Så hade Belgiens drottning ingen af sina anhöriga, som stödde henne och hjälpte henne och tröstade henne i den svåra, långvariga sjukdomstiden. Jo, en fanns där, och denna var, åter den dystra tragiken, hennes svägerska, den arma, vansinniga änkekäjsarinnan Charlotte, änkan efter den olycklige käjsar Maximilian af Mexiko, hos hvilken vansinnet bröt ut då hon fick veta att hennes gemål afrottats sedan hans käjsardöme störtats af revolutionen. Hon var med hela sitt hjärta fäst vid Belgiens drottning, och denna var en af de få som kunde besöka den vansinniga utan att dennas tillstånd förvärrades. Nu öfverlever den sedan 35 år vansinniga sin väninna.

Och ytterligare tragik i denna sorgens kungafamilj. Icke ens vid den dödas bår slutar familjehatet. Prinsessan Stefanie reste till Belgien för att för en sista gång få se sin moder; hon ville bedja vid moderns bår. Men hennes från Pyreneerna till begrafningen hemkomne fader visade bort henne; han ville icke tala med henne, icke se henne, och på hans bud måste hon lämna likrummet, där hon just lagt sig på knä bredvid moderns lik för att bedja....

Efter fotografi.

GRAFVE LONYAY MED GREFVINNA, förut prinsessa Stefanie.

EN FASANSFULL RESA.

En liten originalberättelse för HVAR 8 DAG af Ann. Y.

Carlsson på Lillegård hade varit inne i staden, där han afytrrat sina landtmannaprodukter och gjort åtskilliga inköp. Han befann sig för tillfället i den rymliga boggievagnen, som skulle föra honom till det lugna, landtliga hemmet. Carlsson var storbelåten med affärerna, och därom vittnade ock ett belåtet leende, som ytterligare lyste upp hans rödletta ansikte. Och så hade han tänkt på dem därhemma och tagit med sig litet smått och godt åt hustru och barnen, och han glädde sig på förhand åt hur välkommen han skulle blifva. Vår resenär blef så upptagen af sina tankar, att han ej lade märke till det brokiga folkli, som rörde sig på perrongen framför kupéfönstret, där han stod. Ett kraftigt ryck i hans på fönsterkarmen hvilande arm väckte honom till verkligheten. Vännen och handlanden Stålberg, som stod där utanför, räckte ett litet paket in till Carlsson med orden: »Var god och tag detta med till din granne Bergström, som bedt mig därom.» I detta nu signalerades tåget till afgång och just i gång, hör Carlsson vännen Stålberg ropa: »Akta paketet väl, det innehåller dynamit!» Carlsson bleknade och stod där förlamad med det ödesdigra paketet i sin hand. Hvad skulle han göra. Helst hade han velat slunga det långt ifrån sig ut genom fönstret men det gick ej för sig. Det kunde ju explodera och spränga hela tåget i luften. Att lägga paketet på hyllan vågade han ej heller; där kunde ju någon lätt stöta till det med sina reseffekter och då vore olyckan gjord. Mjukast och säkrast låg det naturligtvis mellan hans stora händer, och där skulle det också få ligga, tills befrielsens timma slog. Denna var dock ganska aflägsen, då han hade många mil att tillryggalägga innan han uppnådde sin egen landtstation. Om han någonsin skulle uppnå den, ty mycket kunde hända under vägen dit. Någon kunde ju stöta till honom eller paketet, och då vore hans sista stund kommen. Han kände hur kallsvetten

pärlade vid tanken därpå. Lyckligtvis fanns emellertid en hörnplats ledig i en kupé, och med mycken möda och sorgfälligt undvikande af beröringen med hvarje person och hvarje föremål, banade sig Carlsson väg till kupéhörnet, satte sig ytterst försiktigt, under det hans darrande händer alltjämt omslöt det fruktansvärda paketet. Sedan han lyckligt och väl satt sig ned på bänken, sträckte han ut benen så långt som möjligt för att skydda sig mot närgångna medpassagerare, under det hans ögon med en förtviflad och på samma gång hotfull blick betraktade de medresande. Mannens besynnerliga beteende väckte både löje och förvåning och ett par lustiga kurrar lutade sig emot honom och frågade om han satt på ägg, eftersom han såg så olycklig ut. Då ropade Carlsson i dödsångest: »Kom mig ej för nära eller ni är dödens!» Nu blef bestörtningen stor bland passagerarne. Det var ju tydligen en vansinnig människa, de hade att göra med. Om endast konduktören ville komma och befria dem från den obehagliga medpassageraren. Men nej, ingen konduktör syntes till under flere mils vägsträcka. Flere stationer passerades, och gjorde tåget uppehåll vid någon mer betydande station, var det endast för att ögonblicket därefter rusa iväg igen. Det var förskräckligt hvad tiden gick långsamt. Minuterna syntes som timmar och timmarna som evigheter. Vår landtman blef allt ohyggligare att skåda. Ansiktet var likblekt och förvridet, och stora svett-droppar föllo tungt ned på de krampaktigt omkring paketet slutna händerna. Ändligen ljöd en lång signal, som förkunnade, att man var vid den station, där tåget skulle göra ett längre uppehåll. Alla drogo en lättadad suck och inom ett par minuter var man framme. Äfven Carlsson blef synbarligen en smula lugnare, ty här skulle han stiga af. Han reste sig på darrande ben och de öfriga resenärerna rusade mot dörren och lämnade vägen fri. Ändligen stod han oskadd på perrongen, omgifven af en nyfiken människomassa, som hade hört talas om saken. Konduktören skulle just taga den förment vansinnige i förvar, då grannen Bergström kommer emot sin vän och säger:

»Se goddag, bror Carlsson. Välkommen från sta'n. Men hvad fattas dig? Är du sjuk?»

»Det kan du fråga, ditt odjur», röt Carlsson. »Du som är skuld till hela eländet.»

»Jag! Hvilket elände?» sporde den förbluffade Bergström.

»Det var ju du, som bedt Stålberg lämna mig detta olycksaliga paket.»

»Hvad innehåller paketet?» frågade konduktören myndigt, och svaret: »dynamit», slog ned som en bomb bland de församlade. Endast Bergström brast ut i ett skallande skratt:

»Åh, det är ju bara tvåtumsspiken, som jag bad handlanden sända mig.»

Tablå —————

HVAR 8 DAG.
Foto. Aug. Carlsson, Norrköping.

Kliché: Rosen's Silfversparre.

BRANDEN I NORRKÖPING

natten till den 4 okt. förstörde Bergsbro Aktiebolags äldre byggnader, i hvilka voro närmast en mindre del af detta fabriksbolags maskiner men också andra affärers fabrikslokaler. Skadan torde uppgå till cirka 1/2 million kronor.

SKOLUNGDOMENS SEDVANLIGA STORA PRISSKJUTNING ägde rum måndagen den 29 sept. å Ladugårdsgärdet vid Stockholm, sedan korum hållits i Kungsträdgården. De täflande, bestående af ynglingar från läroverk i Stockholm och landsorten, visade sig både kunna mar chera och skjuta bra, så att många vackra resultat uppnåddes.

Amatörfoto.

Foto. Linnahls fot.-off., Sthlm.

Kliché: Kem. A.-B. Benot Silfverparre, Sthlm—Glg.

Öfversta bilden: Utmarschen till täflingarne. Mellersta bilden: De framstående Skara-skyttarne. Nedersta bilden: Ögonblicksbild från skjutningen i Kaknässkogen.

NYVALDA LEDAMÖTER AF RIKSDAGENS 1:STA OCH 2:DRÄ KAMMARE. IV.

De 4 första porträtten tillhöra 1:sta kammaren, de öfriga 2:dra kammaren.

Disponent
O. BJÖRKLUND.
Jämtlands län.

Kronolänsman
E. HÅGGLUND.
Västernorrlands län.

Häradshöfding
C. D. T. UPPSTRÖM.
Västernorrlands län.

Kontraktspresten
G. R. EDSTRÖM.
Västerbottens län.

Landbrukaren
A. C. GUNNARSSON.
Konservativ.
Viske och Fjäre domsaga.

Landbrukaren
KARL KARLSSON.
Frisinnad.
Jämtlands norra domsaga.

Landstingsman
C. J. JONSSON.
Konservativ.
Åkerbo, Bankekinds och
Hanekinds domsaga.

Godsägaren
LEON. LINDEVALL.
Konservativ.
Västmanlands östra dom-
saga.

Folkskolläraren
M. SUNDSTRÖM.
Frisinnad.
Södra Helsinglands östra
tingslag.

Järnarbetaren
VIKTOR LARSSON.
Socialist.
Västerås.

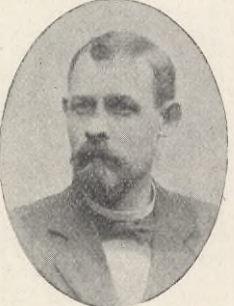
Läroverksadjunkten
A. A. W. LUND.
Frisinnad.
Västervik—Eksjö.

Folkskoleinspektören
C. R. JOHANSSON.
Frisinnad.
Jönköping.

Redaktör
ALEXIS BJÖRKMAN.
Frisinnad.
Söderhamn.

Parkföreståndaren
F. W. THORSSON.
Socialist.
Ystad.

Bruksägare
IVAN SVENSSON.
Landtimp
Kumla och Sundbo härad.

Grosshandlaren
G. O. V. LINDGREN.
Moderat-liberal.
Örebro.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI.

GOTTFRID KALLSTENIUS,
fil. doktor, har utsetts till anförare
i "allmänna sången" i Uppsala.

ERNST HEDENSTJERNA,
borgmästare i Sköfde, fyllde den
28 sept. 55 år.

GUSTAF GULLBERG,
senast redaktör för "Malmö-Tid-
ningen" har med denna månads in-
gång inträdt i "Stockholms-Tid-
ningens" redaktion.

L. R. NYSTRÖM,
förste hoffintendent i Stockholm,
fyllde den 29 sept. 65 år.

I. W. BRATT,
grosshandlare och kommunalman
i Göteborg, fyllde den 28 sept. 60 år.

AXEL LINDAHL,
grosshandlare i Karlskrona, fyllde
den 27 sept. 60 år.

C. O. E. von FEILITZEN,
kapten vid första Svea artilleri-
regementet, har förordnats till tyg-
mästare i Stockholm.

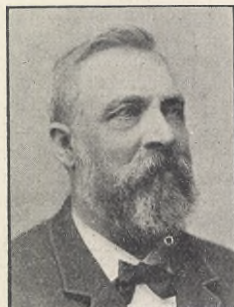
K. L. H. MOHLIN,
läroverksadjunkt i Norrköping,
fyllde den 19 sept. 55 år.

† **TH. HJ. EHRENKRONA,**
friherre, f. d. major, afled den 21
sept. 79 år gammal.

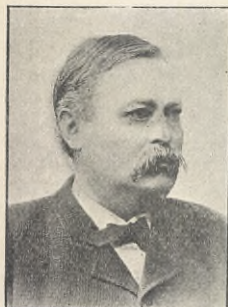
† **C. L. FRIEDLÄNDER,**
bruksägare i Jönköping, afled den
20 sept. 75 år gammal.

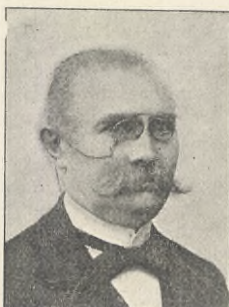
† **S. O. HOLMSTEN,**
grosshandlare i Norrköping, afled
den 28 sept. 72 år gammal.

† **J. H. HÄGGLUND,**
prost och kyrkoherde i Vestra
Karup, afled den 20 sept. 69 år
gammal.

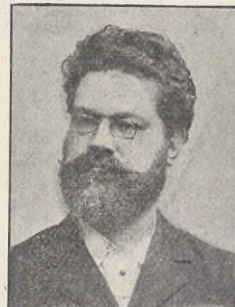
† **S. O. G. BERGIUS,**
f. d. assessor, häradshöfding, afled
i Landskrona den 16 sept. 68 år
gammal.

† **S. A. RÖING,**
f. poliskommissarie i Stockholm,
afled den 14 sept. i en ålder af 63 år.

† **A. L. LENNARTSON,**
grosshandlare i Stockholm, afled
den 14 sept. 51 år gammal.

† **HENRIK VICTORIN,**
medarbetare i Nya Dagligt Alle-
handa i Stockholm, afled den 20
sept., född 1853.

I Klaratrakten i Stockholm finnes ett gammalt stenhus, som stått där ända sedan 1400-talet. Det har fordom varit ett kloster, hvars yttre, oaktadt alla senare tiders moderniseringsförsök, ännu i dag dock förhärskande bibehållit prägeln af sitt forna ursprung. Ännu mera framträdande är denna inomhus. Hela dess inre fångslar oemotståndligt, trots det bullrande gatulifvet därute, sinnet med förflutna seklers tidsstämning. Särskildt gäller detta den stora vestibulen med sina smala trappor, sina fyrkantiga, af åratals ärg, grönaktiga pelare, sina nischer och djupa alkover, men isynnerhet de många talrika, oförändrade smårummen som omge den stora vinden. Fordom voro de munkarnes celler, men ha, sedan huset kom i privat besittning, företrädesvis tjänat som bostäder för de förnämes betjäning. De små takfönstren skänka blott en sparsam belysning, hvilken dock ger fantasien ett fritt och vidsträckt spelrum, då den lättrollig frammanar det forna klosterlifvets alla underliga mysterier.

Men är den ett fantasifoster eller en outgrundlig verklighet denna sällsamma manliga företeelse, som här uppenbarat sig för generation efter generation? Ja, det är och förblir en olöst gåta, och mångens fråga, hvem är han? väntar ännu i dag på ett tillfredsställande svar.

Natt som dag går han där omkring, slutet och tyst, en tystnad, som aldrig brutits af någons tilltal. Gestalten är det onda samvetet personifieradt. Det magra, långlagda, skägglösa ansiktet, med sina skarpa, markerade drag, sina stora, störrande, svarta ögon, är liksom hela uppenbarelsen tätt omsluten af den långa, fotsida kåpan, och i ständig, rastlös oro fingrar han ifrigt på sitt radband.

Så har han se'n urminnes tider visat sig för husets innebyggare, af hvilka många, obehagligt berörda af hans upprepade åsyn, slutligen utrymt sina lägenheter, hvarför huset tidtals stått obebodt och endast blifvit användt för tillfälliga behof. Andra åter, hvilka existens bestämts af knappa lefnadstillgångar, ha i senare tider för det billiga hyrespriset gemenligen där haft sin hemvist och, då nödvändigheten tvingat dem att kvarstanna, ha de slutligen resignerat och vant sig — som vid ett oundvikligt öde — vid den hemske inkräktares af deras husfrid och trefnad.

På slutet af 1880-talet hade mademoiselle M. R. i vindrummen inrymt sin flickskola och där äfven tagit sin enskilda bostad. Med ett klart, kallt reflekterande och af all vidskepelse oförvilladt förstånd, hade hon, likgiltigt för sägnen om den besynnerlige fridstöraren, installerat sig. Talet om honom ägnade hon endast en medlidsam axelryckning eller bemötte det med gäckande ironi. Sanningsenligt kunde hon också intyga, att hon aldrig under den — visserligen korta tid — hon bott där, varit besvrad af någon, som helst hallucination. Men så en förmiddag, då hennes små elever där ute på vinden voro i full gång med en yrande och stöjande lek, tvärstannade denna plötsligen och allt blef med ens dödyst. Förvånad häröfver gick hon, som under tiden setat i sina enskilda rum, ut och fann då alla sina elever i en tätt slutet klunga, betagna af en förskräckelse, som omiskännligt återspeglades i deras vidöppna ögon.

På hennes förfrågan om anledningen härtill, kunde de endast med en svag hviskning ge henne en antydning om att se igenom nyckelhålet till ett af de stängda rummens dörrar. Hon gjorde så, men knappt hade hon kastat en blick dit in förrän hon häpen studsade tillbaka. Där inne stod han ju, midt på golvet, midt i solljuset i sin traditionella kåpa; närvöst manipulerande sitt radband och störrande afvaktande mot dörren. Af försiktig hänsyn till sina elever kom hon dock strax därpå till självbehärskning, och låtsande om ingenting, skämtade hon endast med

deras inbillning och uppmanade dem att återupptaga den af rasten afbrutna lektionen. Men under denna förstodo de likväl af hennes egendomliga sinnesstämning, att hon gjort samma iakttagelse som de själfva nyss förut.

Mademoiselle M. R. var dock ingen pultron. Det inträffade intermezzot på vinden upptog ofta hennes tankar, men ej med någon rädsla, utan med ett visst psykologiskt intresse, hvilket ständigt förde henne in på de mest växlande filosofiska spörsmål, men hvilka dock, hur logiskt hon än försökte analysera det passerade, endast återförde henne till ett förnufts-enligt ofattbart faktum. Hvad var det dock? Energistikt hade hon föresatt sig, kosta hvad det ville, att utröna detta och om möjligt få en naturlig förklaringsgrund för saken. Första tillfälle, som erbjöd sig härför, skulle hon ej lämna obegagnadt. Och det lät ej länge vänta på sig.

Sent en kväll kommer hon hem från operan. Med sinnet uppfyllt af Lohengrins härliga musik och tankarne fjärran från allt annat, inträder hon i den stora, ödsliga vestibulen. Hon har passerat de första trapporna och befinner sig nu på en trappafsats, då något plötsligen väcker henne ur hennes inre värld och återför henne till verkligheten.

Ser hon rätt eller är det blott månens skuggspel, som villar hennes syn. I en af alkoverna står en staty, och detta slår henne med förvåning, enär hon där förut aldrig observerat någon sådan. Hon förstår ej tydligt urskilja dess konturer, då månen, som gått i moln, blott sprider en blek och dunkel dager. Tanken på, att det möjligen kan vara en lefvande varelse, en inbrottstjuv, medvetandet att hon, förutom den gamla vaktmästarefamiljen där nere i första våningen, är så godt som ensam midt i natten i hela denna stora byggnad, hopplösheten att kunna göra sig hörd i händelse af påkallande rop om hjälp, allt detta genomkorsar nu i ett ögonblick hennes hjärna med en beklämmande ångslan, som förlamar hvarje hennes försök att fly eller träda närmare och förvissa sig om verkliga förhållandet. Orörlig blir hon stående, som det föremål hon med obetvinglig envishet oafbrutet fixerar.

Då bryter månen plötsligen fram med fulla styrkan af hela sitt rika ljusflöde.

Munken! Liksom hypnotiserad af sina första ingifvelser har hon ej strax kommit att tänka på honom. Hon kan nu tydligt urskilja de minsta enskildheter i hans tärda anletsdrag: de knotiga kinderna, de djupt insjunkna, stora spåjande ögonen, linierna kring den hårdt hopknipna, skarpt tecknade munnen, den tunna, krokiga näsan och så — ansiktets färg, ohyggligt hvit som på ett lik. Hon vill tilltala honom, men hvar äro nu alla hennes fasta föresatser. Hon får ej ett ord öfver sina läppar. Slutligen — med det mod, som förtviflans beslut i dylika fall plägar förläna, och för att förkorta den pinande spänningen i denna besynnerliga tète à tète med en fullständig visshet, går hon sakta emot honom. Han står fortfarande lika orörlig. Hon är honom aldeles nära. Sakta och varsamt böjer hon sig fram. Då upplyses hans ansikte på en gång af ett leende så diaboliskt, att blodet stelnar till is i hennes ådror. Hon griper efter trappans ledstång, och medvetlös sjunker hon ned på golvet.

Så fann henne hennes städerska, då denna tidigt om morgonen kom för att fullgöra sina göromål.

Samma dag lämnade mademoiselle M. R. denna spökböning, lämnade äfven och för alltid åt hvem som ville att utforska ett väsen, om hvars identitet ändock ännu ingen kommit på det klara. Ja, hvem är han?